

A világ legnagyobb könyve

Varga Bélával, a Gutenberg Múzeum tulajdonosával beszélget Lafferton Kálmán

Az Aggteleki-karszt leghíresebb látványossága kétségtelenül az Aggtelek és Jósvalfó alatt húzódó Baradla-barlang. 2010 tavasza óta azonban a Jósvalfó szomszédságában található, alig több mint kétszáz lelket számláló Szinpetriben épült könyves múzeum is feliratkozott a világhírű látványosságok közé.

Hogyan jut eszébe valakinek egy határközeli kis faluban létrehozni a könyvnyomtatás múzeumát, hogy bemutassa Gutenberg zseniális találmányát?

Már gyerekkoromban is nagyon szerettem a könyvet, mindent elolvastam, amihez hozzájutottam. Mindig izgatott, hogyan kerülnek a betűk a könyvek oldalaira, ki volt az az ember, aki feltalálta a nyomtatást. Ez a kíváncsiság később sem múlt el és amint tehettem, elutaztam Mainzba, Gutenberg szülővárosába, ahol szomorúan vettem tudomásul, hogy semmilyen tárgyi eszköz nem maradt meg utána. Mivel Gutenberget a világ egyik legnagyobb feltalálójának tartom, mindezt nagyon méltatlannak találtam és elhatároztam, hogy elkészítem a nyomdagépet, hiszen magam is feltaláló, gépekhez értő, gyakorlatias ember vagyok.

Mikor határozta el, hogy a múzeum alapít?

A kilencvenes évek elején. Mivel a vízimalom helyén mocsár volt, először le kellett csapolni a területet. Két és fél évig tartott, amíg megkaptuk a vízjogi engedélyt a vízimalomra. Közben elkezdtük készíteni a terveket és nagy gyűjtőmunkába fogtunk, elsősorban a mainzi Gutenberg Museum és Landesmuseum, illetve a bázeli papírmúzeum (Basler Papiermühle) anyagait tekintettük át. 1996-ban kezdtünk neki az építkezésnek. Haladtunk, ahogy a pénzünk engedte.

Akkoriban még nem igazán lehetett pályázgatni. Ha elfogyott a pénzem, akkor eladtam valamelyik céget vagy szabadalmamat és folytattuk tovább a munkát. Eredetileg csak Gutenberg nyomdagépének a hasonmását akartam elkészíteni. Miután sikerült megszereznünk Gutenberg ötszáz évvel ezelőtti 269 betűből álló betűkészletének a másolatát, elkészítettük a betűasztalát vörösfenyőből és az ónémet barokk íróasztalát vadcsereznyéből, ahogy azok annak idején is készültek. Papíripari végzettséggel rendelkező fiam ötlete alapján úgy döntöttünk, hogy nem csak a nyomdagépet készítjük el, hanem megépítünk egy korabeli papírmalmot is. A középkor legnagyobb, hatkalapácsos

papírmalmát rekonstruáltuk. A harmadik kiállító helyiségünkben az egyházi könyvgyűjteményünk található. Megtalálható itt Luther Márton bibliája, a kölni dóm tervrajzai könyv alakban, amelyből mindössze két példány maradt fenn (a másik a domban található). De van Kolombusz

előtt nyomtatott liturgiai szertartáskönyvünk, illetve több, mint ötszáz éves Tóránk is.

Voltak támogatók, intézmények, akik anyagilag segítettek a múzeum megvalósítását?

2010 után, amikor már a nagykönyvet is elkészítettük, kaptunk egy kisebb pályázati összeget, de ez elhanyagolhatóan csekély volt. Többfelé is pályáztunk, de a megvalósítás idejére vonatkozó előírások miatt ezek rendre meghíúsultak. A kiállítási tárgyak esetében csak az anyaggyűjtés hat évig tartott, de az engedélyekhez való hozzájutás ugyancsak évekbe tellett. Hiába adtuk be a pályázatunkat, amikor legtöbbször fogalmunk sem volt

arról, hogy mikor fejezzük be. Így sosem kaptuk meg az igényelt támogatást.

Miért döntött úgy, hogy elkészíti a világ legnagyobb könyvét?

Úgy vettem észre, hogy sem a Gutenberg múzeumunk, sem a papírmalmunk nem váltotta ki azt az érdeklődést, amit előzetesen reméltem. Sajnos Gutenberg a mai nemig kapja meg azt az elismerést, amit megilletné. A tankönyvekben három mondattal elintézik gutenbergi könyvnyomtatást. Kellene valami, amire az emberek felkapják a fejüket, amivel be tudjuk csalogatni a múzeumba.

Miről szól a világ legnagyobb könyve?

Először arra gondoltam, hogy a bibliát kellene elkészíteni, de lokálpatriotaként végül úgy döntöttem, hogy az Aggteleki-karszt földrajzát, faunáját és flóráját, barlangjait, épített örökségét fogjuk könyv alakban megörökíteni. Megkeresésemre az Aggteleki Nemzeti Park örömmel vállalta az együttműködést, 26 fős szakértő gárdájuk írta a könyv fejezeteit. A könyv bőrborítását az ország legkiválóbb bőrdíszművesei készítették 13 egész marhabőrből. A 346 oldalas könyv egy lapjának a mérete 418x377 cm, súlya pedig 1420 kg. A papírt az ausztriai Mondi Grouptól szereztük be, a könyv lapjait Haifában készült nyomdagépen nyomtattuk. Köszönetképpen itt is el kell mondanom, hogy a papírért a Mondi nem fogadott el pénzt és ingyen szállította le hozzánk a két tonnányi papírt. Ezzel együtt a cél megvalósítása

nem merült ki a méreteken, amit a Guinness World Record is elismert. Nagyon fontosnak tartottam a könyv szakmailag tökéletes megvalósítását, amely a szakma elismerését is kiváltotta.

Mik a legféltettebb kincsei a kiállításnak?

Erre nagyon nehéz válaszolni. Ez olyan, mintha a gyerekeim közül kellene választanom. Mégis elmondhatom, hogy én szívem csücske a Gutenberg kiállításunk. Azonban nem gondoltam, hogy a biblia és egyháztörténeti könyvkiállításunk ilyen fogadtatásra talál, az emberek le vannak nyűgözve a régi könyvek látványától. De féltett része a múzeumunknak a papírmalom is, amely ugyancsak szakmai bravúr és igazi látványosság. Örömmel mondhatom, hogy most már az egész országból, sőt külföldről is érkeznek szép számmal látogatók. Tavasszal és ősszel főleg buszos csoportok keresnek fel bennünket, míg nyáron nagyon sokan érkeznek személyautóval. A legtöbben Nyíregyházáról, Debrecenből, Miskolcra jönnek, főként általános iskolából, nem ritkán óvodások, de vannak látogatóink egyetemekről is.

A jövőt illetően mik a további tervei?

Óriási álmom teljesült ezzel a kiállítással. De ha már rákérdeztél, meg szeretnék csinálni az első nyomtatott könyv hasonmását. Ehhez mintegy harminc ember 6-8 évi munkájára van szükség, hogy elkészítsük Gutenberg első könyvét 200 példányban.